

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Львівський національний аграрний університет
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Поліський національний університет
Uniwersytet Rzeszowski (Republika Polska)
University of West Attica, Athens (Greece)
Університет м. Клайпеда, (Литва)
Бельський державний університет ім. Алеку Руссо (Молдова)
Чеський університет наук про життя у Празі (Чехія)**

**«ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ»
матеріали**

**X Міжнародної науково-практичної інтернет-
конференції**

приуроченої 165-річчю Львівського національного аграрного університету і 120-річчю
присвоєння йому статусу Академії

2-4 червня 2021 р.

**Проблематика 2021
«ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ»**

**Львів-Дубляни
2021**

УДК 338.43.01
ББК 65.9 (4 Укр) - 55
І 73, 282

Укладачі: Черевко Г.В., Зеліско Н.Б.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова оргкомітету:

Заслужений діяч науки і техніки України, д.е.н., професор, зав. кафедри економіки
ЛНАУ

Члени оргкомітету:

Слюсаж Г.- д.е.н., професор, Жешувський університет (Польща)

Раманаускас Ю. – д.е.н., професор, Університет м. Клайпеда (Литва)

Гікас Г. – PhD, (Economics), професор, Університет Західної Аттики (Греція)

Мовіле І. В.– д.е.н. Бельцький державний університет імені Алеку Руссо (Молдова)

Сиротюк Г.В. – к.е.н., доцент кафедри економіки ЛНАУ

Черевко І.В. – к.е.н., доцент кафедри економіки ЛНАУ

Баланюк І.Ф. – д.е.н., професор, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

Ткачук В.І. – д.е.н., професор, Поліський національний університет

ББК 65.9 (4 Укр) - 55

**X Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств».**
Проблематика 2021: «Ефективність використання ресурсного потенціалу
сільськогосподарських підприємств»: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-
конференції, ЛНАУ, Дубляни, 2-4 червня 2021 р. / за ред. проф. Г.В. Черевка.
Львів: Галицька видавнича спілка, 2021.

*Ефективне використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств є
об'єктивною необхідністю і важливою передумовою розвитку економіки сільського
господарства. Однією з особливостей функціонування сучасних сільськогосподарських
підприємств є кількісна, якісна та структурна недосконалість їх ресурсних потенціалів, яка
зумовлена великими втратами ресурсів у процесі здійснення земельною реформою і складним
фінансовим становищем сільського господарства. В матеріалах конференції визначені
теоретичні та практичні аспекти використання економічних ресурсів спрямованих на
забезпечення потенціалу сільськогосподарських підприємств.*

УДК 338.43.01

ISBN

©Кафедра економіки Львівського національного аграрного університету, 2021

УДК 338.43

Завадських Г.М. к.е.н., доцент
ORCID ID 0000-0002-3240-387

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Мелітополь*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

JEL ID: N5; Q13

Постановка проблеми. Сільське господарство – галузь української національної економіки, яка є стратегічно важливою та забезпечує Україні продовольчу незалежність і дає значній частині сільського населення робочі місця. Саме сільське господарство є основною галуззю української економіки і забезпечує понад 40% виручки від експорту. Розвиток сільського господарства спрямований на забезпечення ефективного функціонування конкретної галузі аграрного сектора та продовольчої безпеки. Важливо зазначити, що, оскільки сільськогосподарський розвиток включає не лише діяльність, безпосередньо пов'язану з виробництвом агропродукції, але й передбачає широкий спектр інших видів діяльності (дослідження у сфері технологій, покращення систем просування агропродукції та інфраструктури, розподіл продукції на ринку, відповідне законодавство, сільськогосподарську політику, виробництво і постачання продовольства), то він опосередковано сприяє регіональному соціально-економічному розвитку в якості домінуючої галузі.

Дослідженню різних аспектів розвитку аграрного сектору України присвячено праці таких учених, як М. Присяжнюк, М. Зубець, П. Саблук, В. Месель-Веселяк, С. Кваша, В. нелеп, В. Власов, М. Бетлій, Ю. Мельник, Ю. Лупенко та інші.

Результати досліджень. Джерелами економічного зростання є нарощування виробництва продукції, підвищення продуктивності праці, ефективне використання ресурсів. В просторовому відношенні Україна особлива, унікальна держава, єдина у своєму роді. У нас зосереджено 2% сільськогосподарських угідь світу.

У сільському господарстві Запорізької області формується основна частина продовольчих ресурсів та майже 75% роздрібного товарообігу, що має визначальний вплив на гарантування продовольчої безпеки як регіону, так і держави в цілому. Запорізька область має достатній виробничий потенціал для забезпечення населення основними продуктами харчування [3].

У регіоні є багатогалузева харчова та переробна промисловість, яка здатна переробляти сільськогосподарську продукцію, вироблену в області, забезпечувати населення регіону харчовими продуктами, а також здійснювати їх поставки за межі області та України. Водночас стримуючим фактором

розвитку харчопереробної промисловості регіону є стан її матеріально-технічного забезпечення. Статистичні дані свідчать, що 50 % основних засобів мають період функціонування понад 20 років, що негативно відображається на ефективності виробництва підприємств переробки сільськогосподарської продукції.

Модернізацію обладнання здійснюють переважно великі виробники, а малі і середні підприємства виживають із використанням застарілих високо затратних технологій. Наслідком їх використання є значні енерговитрати, втрати сировини та некомплексне її використання і, як результат, низька конкурентоспроможність багатьох видів продукції харчової промисловості [2].

На сьогоднішній день внутрішня потреба населення області повністю забезпечується за рахунок власного виробництва зерна, олії, яєць, овочів та баштанних культур. Статистичні дані свідчать, що 50 % основних засобів мають період функціонування понад 20 років, що негативно відображається на ефективності виробництва підприємств переробки сільськогосподарської продукції. На сьогоднішній день внутрішня потреба населення області повністю забезпечується за рахунок власного виробництва зерна, олії, яєць, овочів та баштанних культур.

В останні роки в області активно розвивається виробництво олійних культур – сої, ріпаку, гірчиці та льону. Стрімко завойовують площі бобові, площа яких збільшилася майже на 30,0 тис. га. Крім того, розвивається і ринок нішевих культур: нут, сочевиця, коріандр, квасоля, волоський горіх, фундук, гарбуз, шафран, лікарські трави (душиця лікарська, м'ята лимонна, тмін, шалфей лікарський, лаванда та інші) – все це перспективні напрямки [3].

Основними напрямками спеціалізації в галузі тваринництва є м'ясо-молочне скотарство, свинарство та виробництво яєць. Протягом останніх років в регіоні має місце скорочення поголів'я великої рогатої худоби, що зумовлено низькими закупівельними цінами на молоко та м'ясо яловичини, високою витратністю утримання поголів'я великої рогатої худоби та низькою рентабельністю виробництва тваринницької продукції. Стабілізація та подальший розвиток галузі тваринництва є перспективою економічного розвитку регіону, яка дає можливість створення нових робочих місць, покращення благополуччя та підняття життєвого рівня сільського населення області [1].

У сільському господарстві присутні певні досягнення за останні декілька років, але, незважаючи на це, в Україні ще багато питань є невирішеними:

- моноспеціалізація рослинництва області на вирощуванні пшениці та соняшника – екстенсивний шлях розвитку, який посилює залежність регіону від кон'юнктури на світових ринках сільськогосподарської сировини (зважаючи на безальтернативність експортно-орієнтованої моделі зернового господарства);

- зростання в 2,24 раза з 1995 року посівних площ соняшника, який є виснажливою культурою для земель, за рахунок зниження посівних площ

інших видів рослинництва (за винятком пшениці). Це призвело до суттєвого перевищення норм частки ріллі під посівами соняшника; сільськогосподарські угіддя області (займають 82,5 % її території) розташовані в зоні недостатнього та нестійкого зволоження. Кожні 6-8 років із 10 оцінюються як сухі та посушливі. За останні 10 років на 7 % розширилась площа сухої та дуже сухої зони [3]. В області всього обліковується 241,1 тис. га зрошуваних земель, які займають 13 % ріллі. Фактичний щорічний полив здійснюється на площі 50 тис. га, що становить 22 % від наявного фонду;

- скорочення поголів'я великої рогатої худоби впродовж останніх років, що зумовлено низькими закупівельними цінами на молоко та м'ясо яловичини, низькою рентабельністю галузі молочного скотарства;

- орієнтація сільськогосподарських підприємств на вирощування рентабельних зернових та олійних культур не сприяє збалансованому постачанню на ринок різноманітної продукції харчування. Як наслідок, останнім часом спостерігається недовиробництво окремих малорентабельних або збиткових сільськогосподарських культур, зокрема круп'яних, що призводить до зниження пропозиції їх на ринку, появи ажіотажного попиту та стрімкого здорожчання товару;

- екологічні проблеми землекористування. Результатом залучення землі як природного ресурсу до сільськогосподарського виробництва є зміна якісного складу ґрунтового покриву. Механічна та хімічна обробка ґрунтів, зміна їх цільового призначення, меліорація та інша господарська діяльність людини становлять антропогенне забруднення, наслідком якого є порушення природних характеристик ґрунтів.

Висновки. Запорізька область – один з найбільших виробників сільськогосподарської продукції та виробів харчової промисловості серед регіонів України. В області розташовано ряд підприємств, які за потужністю та обсягами випуску продукції є провідними в Україні. Центральне місце в рослинництві займає зерновий підкомплекс, як основа для розвитку інших видів сільгоспвиробництва. Основна технічна культура Запорізької області – соняшник. Пріоритетним напрямком у розвитку тваринництва на найближчі три роки визначено такі галузі, як птахівництво і свинарство. Сільськогосподарські підприємства всіх форм власності збільшують поголів'я свиней і птахів. Факторами, які стримують розсіток сільського господарства в регіоні є реформування земельних відносин, збитковість галузі тваринництва, недостатній обсяг інвестицій в сільське господарство, замала державна підтримка аграрного сектору.

Використані джерела:

1. Gutkevych S. Investment strategy of agrarian sector. Інтелект 1(2015): 70-76.

2. Андрєєва Л.О., Болтянська Л.О. та ін. Науково-прикладні основи ефективного розвитку аграрного сектору економіки: монографія (Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014), 270.

3. Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року. (Запоріжжя: Запорізька обласна адміністрація, 2019), 148.

УДК 338.43:334.012

Зеліско Н.Б. к.е.н., доцент
ORCID ID 0000-0002-2467-5585

Іваницька Г.Б. , к.е.н., доцент
ORCID ID: 0000-0002-7445-8984

*Львівський національний аграрний університет
м. Львів*

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ФУНКЦІЇ НА МІКРОРІВНІ

JEL ID G-34

Постановка проблеми. В умовах ринкових відносин аграрне підприємництво має велике значення для структурної трансформації економіки, розвитку вітчизняного товаровиробництва, конкуренції, підвищення рівня зайнятості сільського населення. За сучасних умов бізнесмени та бізнес-формування стають основною рушійною силою агропромислового виробництва. Від їх підприємницької активності та ініціативи значною мірою залежать подолання аграрної кризи та динамічний розвиток сільського господарства України. Підприємницька функція на мікрорівні реалізується в різних організаційних формах діяльності. На основі запровадження у виробництво новацій забезпечується динамічність (рух у певному напрямку, заданому споживачами) сільськогосподарських підприємств різних форм власності, що є основною ознакою віднесення їх до підприємницьких, збільшення частки їх продукції на ринку, у тому числі за рахунок поєднання сільськогосподарського виробництва з іншими видами діяльності.

Виклад основного матеріалу. Діяльність суб'єктів підприємництва в ринкових умовах базується на дотриманні таких принципів: вільний вибір виду діяльності; залучення на добровільних засадах для здійснення підприємницької діяльності майна та коштів фізичних і юридичних осіб; самостійне формування програми діяльності; вільне наймання працівників; вільне розпорядження прибутком, що залишається після сплати обов'язкових платежів, встановлених законодавством; самостійне здійснення зовнішньоекономічної діяльності [4].

Щоб конкурувати на світовому ринку, родючої землі замало. Українські аграрії в середньому збирають в 2 рази менше пшениці з 1 гектару, ніж їх колеги у Франції та Німеччині. У інших напрямках сільського господарства –

	ТРАНСФОРМАЦІЇ	
<i>Гайбура Ю. А.</i>	МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	77
<i>Zelisko N.B., Bulyk O.B.</i>	METHODOLOGICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF EFFICIENCY OF USE OF RESOURCE POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES	80
<i>Колач С.М.</i>	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	83
<i>Михалюк Н.І.</i>	ВНУТРІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	85
<i>Педченко Г.П.</i>	СУЧАСНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	88
<i>Сиротюк Г.В., Сиротюк С.В., Янковська К.С.</i>	ОЦІНКА ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ БІОМАСИ	91
<i>Станько Т.М.</i>	РЕАЛІЗАЦІЯ БІОЕНЕРГЕТИЧНИХ ПРОЄКТІВ У КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ	93
<i>Шурпенкова Р.К., Іваницька Г.Б.</i>	РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	96
Секція 3		
Практичні аспекти ефективного використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств		
<i>Болтянська Л.О.</i>	СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ САДІВНИЦТВА	100
<i>Завадських Г.М.</i>	СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ	103
<i>Зеліско Н.Б., Іваницька Г.Б.</i>	МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ФУНКЦІЇ НА МІКРОРІВНІ	106
<i>Зозулюк Н.О.</i>	ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	109